સુપ્રભાતમ્

સુરેશ પ્રા. ભટ્ટ
079-23226251

સલામી સવારની..

પડે ચાંદી બેનંબરીને ત્યાં, ઉજવે ધનતેરસ!
કોલ સેન્ટરીયા ને પોલીસ, ઉજવે ધનતેરસ!
ચોરી કરીને ધનફોડુઓ, ઉજવે ધનતેરસ!
ફાઈલે ફાઈલે મળે મલાઈ, ઉજવે ધનતેરસ!

હાઈકુ

નેતાશ્રી પર,
લક્ષ્મીના ચારે હાથ -
ધનતેરસ!

રાંક-મધ્યમો,
પગાર-બોનસની -
ધનતેરસ!

ચિંતન

ન દૈવ પ્રમાણાનાં કાર્યસિદ્ધિઃ

દૈવ પ્રમાણે માનનારાઓને કાર્યસિદ્ધિ નથી સાંપડતી.

ઉપરોક્ત શ્લોક ચાણક્ય સૂત્રમાંથી લેવામાં આવેલ છે. 'મારું નસીબ સારું નથી એટલે મને આ કાર્યમાં સફળતા નહીં મળે' એમ માની કાર્ય કરનારી વ્યક્તિને કયારેક કાર્ય સિદ્ધિ (સફળતા) નથી મળતી. એટલું જ નહિ, એમનાથી કોઈ પણ કાર્યનો પ્રારંભ નથી થતો. દૈવ પ્રમાણે એટલે કે ભાગ્યમાં આંધળો વિશ્વાસ અને અંધશ્રદ્ધા ધરાવતા લોકો. અકલ્પિત અને નિષ્કારણ ભયથી શંકાશીલ બની, કાચબાની જેમ સંકોચાઈ નિષ્ક્રિય રહે છે અને કોઈ કામની શરુઆત જ કરતાં નથી, આમ, એમનો પુરુષાર્થ તો પાંગળો બની જાય છે એટલું જ નહિં, સાથે સાથે એમનું પ્રારબ્ધ પણ ઝંખવાઈ જાય છે.

સુવિચાર

- કુનેહ વિનાની દૂરંદેશીતા નકામી છે - **ટોબા બીટા**
- જતું કરવું અને ફેંકી દેવું એમાં ફરક છે,
  અપરિગ્રહ ત્યારે થાય જયારે એ બાબતના વિચારો પણ છૂટી જાય - **બુદ્ધ**
- હું અંધકારને હાંકી કાઢી શકતો નથી પણ તેને પ્રકાશમય તો કરી જ શકું - **રશ્કિન**
- જે કોન્ટ્રીબ્યુટ ન કરે તે ભાગીદારી કરી જ શકે નહીં - **નવનીત**
- મૌન જેવી કડકાઈ આ દુનિયામાં કોઈ નથી, બોબેલી કડકાઈ તો વેડફાઈ જાય છે - **એસ. બટ્ટાચાર્ય**
- મરવાનો હોય તેના ગળે દવા ઉતરે નહિં - **રામાયણ**
- ક્રોધ કર્યાનું ભાન આપણે તે કરી લીધા પછી જ થાય તો શું કામનું - **વોલ્તેર**
- આજનું ઔષધ : હળદર અને સુંઠ મધ સાથે લેવાથી ઉચ્ચ રક્તચાપમાં તરફ ફેર પડે છે

(સંકલન : દિપક વી. આસરા)

બોધકથા

દારૂડિયા-જુગારી વગેરે વ્યસનીઓની આદત થઈ જાય છે બીડી-તમાકુ-મસાલાવાળા પણ પત્નીના કે પોતાના જન્મદિન, લગ્નતિથિના વ્યસન છોડવાના નિર્ણય લે છે પણ પકડીને શકતા નથી. ત્રણ-ચાર દિવસમાં 'મન' પરનો કાબૂ ગૂમાવી બેસે છે.

એક જુગારી, મૌલવી પાસે ફરિયાદ કરવા આવ્યો. બાબા, દરરોજની જેમ, હું મારા મિત્રો સાથે જુગાર રમતો હતો. ઘરના પહેલા માળે અમારો ગુપ્ત રૂમ હતો - ત્યાં 'અંચાઈ' કરતાં પકડાઈ ગયો. મિત્રોએ મને માર્યો એટલું જ નહીં - પહેલાં માળની બારીમાંથી મને નીચે ફેંક્યો. મારું આખું શરીર દુઃખે છે પણ મને મિત્રો સાથે છેતરપીંડી કરવાનું દુઃખ છે - તો હું શું કરું?!

મૌલવીએ કહ્યું, 'આજે જઈને માફી માગી લે જે અને 'હવે છેતરપીંડી નહીં કરું' એવું વચન આપજે અને હવેથી નીચેના માળે રમવાનું રાખજે! બીજા મૌલવીએ પૂછ્યું - મૌલવી સાહેબ તમે એને જુગાર છોડવાનું કેમ ન કહ્યું?!

મૌલવી કહે : વ્યસનીઓનું કૂતરાની પૂંછડી જેવું જ હોય છે એ જુગાર પણ રમશે અને માર પણ ખાશે તેથી મેં એને હવે નીચેને માળે રમવા કહ્યું...

સપરમા દિવસો : ભીતરના ચોપડા ચોખ્ખા રાખીએ

રૂમઝૂમ કરતી દિવાળી આવી જ ગી. વિક્રમના વરસની આ પૂર્વગૂંથણી પાછળ અજબગજબનું વિજ્ઞાન છુપાયેલુ છે. ગુજરાતમાં આપણું દીપોત્સવી પછી નવું વરસ શરૂ થાય છે. અન્ય વિસ્તારોમાં ચૈત્ર પ્રતિપદાથી નવું વરસ બેસે છે. એ દૃષ્ટિએ વિક્રમ સંવતને સ્વીકારતું હોવા છતાં ગુજરાત દેશનાં બીજાં રાજયોથી જુદું પડે છે. અલબત્ત, દીપોત્સવી પર્વ હિંદુ પ્રજાનું સૌથી મોટું અને સૌથી મહત્ત્વનું પર્વ છે.સ આજે ધનતેરસ. ધનપૂજનનો પવિત્ર દિવસ. વણજોયું મુહૂર્ત! અનેક નવા ઉપક્રમોની શરુઆત આજે થઈ. કોઈ નવી ગાડી લાવશે, કોઈ નવા ઘરમાં ગૃહપ્રવેશ કરશે. અત્ર-તત્ર-સર્વત્ર મંગલ, મંગલ, મંગલ. વરસમાં ધનતેરશની પંગતમાં બેસે એવા માંડ ચારેક શુભ દિવસ આવે છે. લાભ પાંચમ, મકરસંક્રાતિ, અખાત્રીજ અને દશેરા! ઉમેરવી હોય તો એમાં અષાઢી બીજનેય ઉમેરી શકો. પરંતુ આ તમામ કરતાં ધનતેરશ જરા જુદા સંદર્ભે ચડિયાતી છે. એ દિવસે રંક અને રાય - બધા જ પોતાના ધનનું પૂજન કરે છે. વાહનનું પૂજન કરે છે. ખેડૂતો અને પશુપાલકો માટે તો પશુધન એ જ મોટું ધન. કુંભાર ગધેડાંને લાલ ખડીથી રંગે છે. ભેંસોનાં શિંગડાં રંગાય છે. વળી એક વિસરાઈ ગયેલી પરંપરા : રાજસ્થાનને અડતા ઉત્તર ગુજરાતમાં તે દિવસે સ્નાનનો મહિમા છે. પાણીની અછતને લીધે વરસના વચલા દહાડે શરીર ચોળી ચોળીને નાહવાનો રિવાજ હવે દેખીતી રીતે જ લુપ્ત થતો જાય છે. હવે તો લગભગ બધા જ લોકો દિવસમાં એકાદ વાર સ્નાન કરે છે. શબ્દોના મનગમતા અર્થ કરી આપણે આ પર્વના દિવસોનો મૂળ ઉદ્દેશ વીસરતા રહ્યા છીએ. વાઘબારશ એ ખરેખર તો 'વાકદ્વાદશી' - વાણીનું, સરસ્વતીપૂજનનું પર્વ છે. આપણે એને વાઘબારશ કરી દીધી. ધનતેરશનોય મૂળ સંદર્ભ તો ધન્વંતરિ સાથે સંકળાયેલો છે. ધન્વંતરિ જયંતી તરીકે ઉજવાયો આ ઊજળો દિવસ આપણને આરોગ્યની જાળવણી પ્રત્યે જાગ્રત કરે છે. સમુદ્રમંથનને અંતે અમૃતકળશ લઈને પ્રગટેલા ધન્વંતરિ એ આરોગ્યના દેવ છે. એમણે આયુર્વેદ આપીને જગતનું અને માનવજાતનું કલ્યાણ કર્યું છે. આયુર્વેદ એ જીવનનું શાસ્ત્ર છે - એથી એને ચાર મુખ્ય વેદો પછી પાંચમા વેદ તરીકેની પ્રતિષ્ઠા સાંપડી છે. અલબત્ત, આપણે તો ધનતેરશમાં આવતા 'ધન' શબ્દને જ વળગી

તંત્રીસ્થાનેથી...

પડ્યા અને એને ધનપૂજનનું પર્વ બનાવીને જંપ્યા. ખરું ધન તો આપણને ઈશ્વરે આપેલી આ અણમોલ કાયા છે. ધન પાછળ આંધળૂકિયાં કરીને આપણે 'તન'ની ઉપેક્ષા કરીએ છીએ. અંગ્રેજીમાં કહ્યું છે એમ નબળાં તન-મન તો શેતાનની લીલાભૂમિ ('ડેવિલ્સ વર્કશોપ') બની રહે છે. સ્વામી વિવેકાનંદથી લઈ વીર નર્મદ સુધીના મનીષીઓએ શરીર સ્વાસ્થ્ય પરત્વે વિશેષ ધ્યાન આપવાની શિખામણ આપી છે. ધન્વંતરિનો અમૃતકળશ એકલા દેવો માટે નથી, એમાંથી એકાદ ટીપું આપણે પણ પી શકીએ. તે દૃષ્ટિએ ધન્વંતરિ જયંતીનું આ પર્વ શરીર-સ્વાસ્થ્યનું પર્વ પણ છે. ધનતેરશના દિવસે નવા ચોપડા ખરીદવાનો રિવાજ છે. ચોપડા ચોખ્ખા રાખીએ તો આપોઆપ બધું જ ચોખ્ખું થઈ જશે. ઈનકમટેક્સવાળાથી લઈ છેક ઉપરવાળા સુધીની નજરમાં આપણે ઈમાનદાર ગણાઈશું. અને ચોપડા ફક્ત વેપારધંધા કે આવકજાવકના જ નહીં, આપણા તન-મનના, વિચારોના ચોપડા પણ ચોખ્ખા રાખીએ તે આપણા લાભમાં છે. સૌને આ સપરમા પર્વની શુભેચ્છા!

પ્રાર્થનામાં બળ છે - કોઈ પણ આકરી આપત્તિ આવે, શ્રદ્ધાથી પ્રાર્થના એનો ઉપાય છે

અમર વારસો

ડૉ. રશ્મિકાન્ત મહેતા

એક પર્વતનું નામ ત્રિકુટાચલ છે. કારણ કે તેને ત્રણ શિખરો છે. આ ત્રણેય શિખર પર ત્રણ દેવો - બ્રહ્મા, વિષ્ણુ અને મહેશનો વાસ છે. એવી લોકમાન્યતા છે પર્વત સો યોજન પહોળો, એટલો જ લાંબો અને દશ યોજન ઊંચો છે. એમાં એક સુંદર સરોવર છે.

આ સરોવરમાં એકવાર હાથીઓ સ્નાન માટે ઉતર્યા. આમાં એક ગજરાજ હતો. તે પોતાની હાથણી સાથે જળક્રીડાનો આનંદ લેતો હતો. આમાં એ બેધ્યાન બન્યો. એ તકનો લાભ ઉઠાવીને એક મોટા મગરે પાછળથી એનો પણ પકડ્યો. હાથીઓમાં ભાગદોડ મચી ગઈ. ચિંગાડથી વન ગાજવા લાગ્યું. બાકીના કિનારે પહોંચી ગયા. ગજરાજ કિનારે જવા બળ કરતો હતો, મગર એને પાણીમાં ખેંચવા બળ કરતો હતો. બંને સમબળિયા હતા. ત્રણેક દિવસ વીતી ગયા. પરંતુ અંતે તો મગર જળચર અને હાથી સ્થળચર છે. હાથીને ભૂખ લાગી હતી, થાક લાગ્યો હતો. ભૂખ-થાક ને કારણે એનું બળ ક્ષીણ પડી ગયું. હવે એ ખેંચાવા લાગ્યો. એને પોતાનો અંત નજીક લાગ્યો. એણે જોયું કે કિનારેથી એનો પોતાનો પરિવાર પણ છોડીને જતો રહ્યો છે - પોતે એકલો પડી ગયો. એને થયું - સાચું સગપણ શ્રહરિનું છે. હવે આ સ્થિતિમાં એ જ પોતાને ઉગારી શકે છે. આપત્તિઓ એક સામટી ધસી આવે ત્યારે માત્ર પ્રાર્થનામાં જ એવું બળ છે. જે ઈશ્વરકૃપાને ખેંચી આવે - આપત્તિને ફેડી શકે એવી ઈશ્વરકૃપા.

ભાગવતના આઠમા સ્કંધમાં પ્રારંભે આ પ્રસંગ છે. આને આધારે ગુજરાતીમાં શ્રીધરદાસનું કાવ્ય 'ગજેન્દ્ર મોક્ષ' છે. ગજરાજની પ્રાર્થના છે -

પુરુષોત્તમ પીડા ટાળીએ,
સેવક જાણીને પાખીએ.
દાસ તણાં દુઃખ વિસારીએ,
અમૃતદૃષ્ટિથી નિહાળીએ.
સ્વામી તમે રાખ્યા અંબરીશ,
વાર ન લાગી એક જ'દિ.
સ્વામી તમે રાખ્યો ધ્રુવરાય,
સૌ જન તારી લીલા ગાય.
સ્વામી તમે રાખ્યો પ્રહ્લાદ,
સ્તંભ ખસેડી દીધા હાથ.
એમ સ્વામી તું અમને રાક,
અપરાધીને દર્શન આપ.
ગુણ અવગુણ ન જોશો નાત,
વ્હેલા થઈ આવો આપ.
નથી રહેવાતું, નરોહરિ, વ્હેલા
થઈ પધારો ફરી.

નથી રહેવાનું વિશ્વઘાટ, સ્વામી બાહ્ય ગહોને હાથ.

સ્વામી ગજરાજના વચનો સાંભળીને હસ્યા. પોતાના ભક્તને ઓળખી ગયા. એનો હાથ ગ્રહવા અને અમૃતદૃષ્ટિથી નિહાળવા આકળા-ઉતાવળા થઈ ગયા. ગરુડે ચડીને તત્કાળ આવી ગયા. ગજરાજ સામે પ્રસન્નતાથી ભરેલી અમૃત દૃષ્ટિથી જોયું. ગજરાજનો મગરથી તો મોક્ષ થયો જ. કર્મબંધથી પણ મોક્ષ થયો. હૈયું ભીંસાય એ રીતે ગરુડે બેસાડ્યો. એનું ખોળિયું ત્યાં પડી રહ્યું અને એને વૈકુંઠમાં પોતાની સાથે લઈ ગયા.

ખરેખર તો મગર અને ગજેન્દ્ર પૂર્વજન્મના શાપિત હતા.

હાહાહૂતી નામનો ગંધર્વ હતો. અપ્સરા સાથે જળક્રીડા કરતો હતો. જળમાં ઊભા રહીને દેવલઋષિ તપ કરતા હતા. ગંધર્વે મશ્કરીમાં એનો પગ ખેંચ્યો. તપોભંગથી ગુસ્સે થયેલા દેવલે એને મગર થવાનો શાપ આપ્યો. ગંધર્વે માફી માગી, ત્યારે દેવલે આશ્વાસન આપ્યું કે તને શ્રીહરિનાં દર્શન થશે, ત્યારે મુક્તિ મળશે.

ઈન્દ્રમન નામનો તપસ્વી જેવો રાજા હતો, સાત્ત્વિક પુરુષ હતો. એકવાર એ વનમાં તપસ્યા માટે ગયો. એણે મૌન વ્રત રાખ્યું અને હાથીની જેમ સ્થિર થઈને તપ કરતો હતો. એવામાં અગસ્ત્ય મુનિ આવ્યા, એ એને ખ્યાલ ન રહ્યો, રાજાએ અતિથિ સ્વાગત ન કર્યુંએટલે અગત્સ્યએ હાથી થવવાનો શાપ આપ્યો. રાજાએ માફી માગી ત્યારે મુનિએ આશ્વાસન આપ્યું કે તને શ્રીહરિનાં દર્શન થશે ત્યારે મુક્તિ મળશે.

પ્રાર્થનામાં બળ છે - કોઈ પણ આકરી આપત્તિ આવે. શ્રદ્ધાથી પ્રાર્થના એનો ઉપાય છે.

(Migraine) - માથું દુખવું કે ચડવું?

તન દુરસ્તી

મહેન્દ્ર ગજ્જર
ડૉ. દિનેશ રાઠોડ

Migraine

ભાઈ શ્રી ઉમેશ મહારાજે સરસ વાત કરી. પણ કયા પ્રસંગની વાત? ઉમેશ મહારાજ જ્યાં જ્યાં પૂજા કરવા જતા ત્યાં દરેક જગ્યાએ લાડુ મળતા. જાણે કે એક શિરસ્તો. પણ ૩ વર્ષ પહેલા ઉમેશ મહારાજ ને થયું કે લાડુ ની જગ્યાએ પીઝા મળે તો સારું. અને બન્યું એવું કે કમલા બેન ને ત્યાં પૂજા કરવા ગયા તો લાડુ ની જગ્યાએ પીઝા મળ્યા. અને પછી તો એવું થવા માંડ્યું કે લાડુ ની જગ્યાએ પીઝા જ માંગતા અને હવે એ શિરસ્તો બની ગયો. બોલો સત્યનારાયણ ભગવાન ની જય! ઉમેશ મહારાજ ને ખૂબ મજા આવતી પણ ઉમેશ મહારાજે કહ્યું કે હવે

પીઝા ખાઈ ખાઈ ને અબોખે પડી ગયા છે. અને હવે લાડવા પાછા ગમવા માંડ્યા છે. કોઈ એ પૂછ્યું કે ઉમેશ મહારાજ આવું કેમ? સ્વાદનો ચસ્કો કેવી રીતે બદલાય. ઉમેશ મહારાજ બોલ્યા અલ્યા ભાઈ પીઝા હો હજુ મજા આવે છે પણ પીઝા ખાધા પછી માથું ખૂબ દુખે છે અને વિચારો અમેરિકન થઈ જાય છે, બેધ્યાન થઈ જવાના કારણે પૂજામાં ધ્યાન રહેતું નથી.

ખોરાકની અસર માથું દુખવામાં થાય? હા, અમુક પ્રકારના ભારે એટલે કે વધારે કેલરી વાળા, વધારે મેંદા વાળા, વધારે તેલ વાળા, વધારે તીખાસ વાળા ખોરાક ખાવાથી માથું દુખે એટલે કે માઈગ્રેન થાય. ભાઈ જેને માઈગ્રેન થયું હોય એનેજ ખબર પડે. માથા માં અસહ્ય દુખાવો થાય. પણ સવાલ એ થાય કે માઈગ્રેન છે કે શું? જેમાં મગજ મા ચોક્કસ પ્રકાર ની એક જટિલ પ્રક્રિયા થાય છે. જેના લીધે મગજ ની નાની નાની સુક્ષ્મ નળી ઓ મા લોહી પહોંચતું નથી. તેથી માથાનો દુખાવો થાય. કોઈ વખતે પેટમાં પણ દુખે. કોઈ વખતે હાથ - પગ પર સોજા આવે. કોઈ વખતે આંખના નીચેના ભાગમાં અને નાક પર સોજો પણ આવે.

મધુબેન કોઈ એવી જગ્યા ઉપર જાય કે જ્યાં હવાની અવર-જવર ઓછી હોય તો તરત જ માંથું દુખવા લાગે એટલે કે માઈગ્રેન થાય. એટલે કે વાતાવારણ બદલાય તો પણ માઈગ્રેન થાય.

મધુરિકાબેન કોઈ કંપનીમાં મેનેજરના હોદ્દા પર કામ કરતા હતા. ૨૪ કલાક સતત કામનું ભારણ રહેતું. ઘણી વખતે સવારનો નાસ્તો પણ નહોતા કરતા. અને જે દીવસે નાસ્તો ના કરે એ દિવસે માઈગ્રેન થાય.સ્ત્રીઓ ને હોર્મોનલ ઈનબે લેન્સ થાય તો પણ માથું દુખે અને માસિક સમય માં પણ માઈગ્રેન થાય.

હેમલત્તા બેનને અથાણા, ચોકલેટ, ચીઝની બનાવટો અને એમ.એસ.જી. (Mono Sodium Glutamte) વાળા ખોરાકો જયારે જયારે લેતા ત્યારે તેમનું મો ૨ કલાક મા છેટ્ટિ વગર (નિસ્તેજ) થઈ જાય. અને સખત માઈગ્રેન થાય જે ૪૮ કલાક સુધી ચાલે. અને માંડ માંડ દુખાવાની ગોળી લીધા પછી સારું થાય. એનો અર્થ એ થાય કે ચોકલેટ, રેડ વાઈન, આથેલો ખોરાક, એમ.એસ.જી. વાળો ખોરાક લેવાથી માઈગ્રેન થાય.

બીનાબેન અને બકુલ ભાઈના પ્રેમ લગ્ન હતા. લગ્ન ને ૨૦ વર્ષ થઈ ગયા. ખૂબ ઉત્સાહ થી લગ્ન કર્યા હતા. બંને ના કુટુંબના વિરોધ બાદ બંને એક બીજા માટે સર્જાયા છે એ રીતે વિચારીને લગ્ન કરેલા. જ્યાં બીના ત્યાં બકુલ અને જ્યાં બકુલ ત્યાં બીના. એક દીકરો અને દીકરીનામાં - બાપ બન્યા. પહેલા બંને એ એક બનીને લગ્ન કર્યા હતા અને હવે ૨૦ વર્ષ પછી પાછા જૂદા પડી ગયા. રહેતા હતા સાથે પણ જીવનનુ તર્ક કેક જૂદુજ. ૨૦ વર્ષમાં પ્રેમ સુકાઈ ગયો. જાણે છપ્પનીઓ દુકાળ. એક બીજાનું મો જોવા નહોતા માંગતા. જાણે ૨૦ વર્ષ નો પ્રેમ વરાળ બની ને ઉડી ગયો. બીના બેન ખૂબ માનસિક તણાવ માં રહેતા. અને જયારે જયારે ઘરમા કંકાસ- કજીઓ થતો ત્યારે બીના બેન ને માઈગ્રેન થતો. એનો અર્થ એ થાય કે જયારે તમારી માનસિક પરિસ્થિતિ બરાબર ના હોય ત્યારે માઈગ્રેન ના એટેક વધારે ને વધારે આવે. ભાઈ તમે ખાલી બહેનો ની વાતો કરો છો? ખાલી બહેનો ને જ માઈગ્રેન થાય? હા. વિજ્ઞાન કહે છે ૩:૧ નો રેસીઓ સામાન્ય રીતે જોવા મળે છે. એટલે કે બહેનો ને માઈગ્રેન પુરૂષો કરતા વધારે થાય છે. એનો મતલબ એ કે પુરૂષો નફફટ હોય છે? પુરૂષો નફફટ તો નથી હોતા પણ સંવેદનશીલતા (Sensitivity) પુરૂષો માં સ્ત્રી કરતા ઘણી ઓછી જોવા મળે છે. જયારે દાંતકે આંખ માં ઈન્ફેક્સન હોય તો પણ માઈગ્રેન થાય છે

માઈગ્રેનમાં ઘણાને અડધું માંથું દુખે. ઘણાને આખું માથું દુખે. ઘણાને માથા ના દુખાવા સાથે ઉલ્ટી થાય, અશક્તિ લાગે, ચક્કર આવે, ભયંકર થાક વર્તાય. ઘણી વખત વધારે પડતા પ્રકાશ માં માઈગ્રેન થાય. વધારે પડતા અવાજમાં માઈગ્રેન થાય. વધારે ઊંઘ લીધી હોય તો માઈગ્રેન થાય. ખૂબ ઓછી ઊંઘ લીધી હોય તો માઈગ્રેન થાય. ઘણાને ખૂબ માઈલ્ડ અટેક આવતા હોય છે. ખરેખર માઈગ્રેન કેમ થાય છે? એનું ચોક્કસ કારણ તો હજુ સુધી ૧૦૦ ટકા મળ્યું નથી. પણ માઈગ્રેન થાય તો એની હાલત ખૂબ ખરાબ થાય છે. અને જે બહેનો ને માઈગ્રેન થાય એ બહેન નું ઘર વેર-વિખેર થઈ જાય છે.

અનુસંધાન પાના નં. ૭ પર

ભારત માટે સૌ પ્રથમ 'ઈન્ડિયા' શબ્દનો પ્રયોગ કઈ ભાષામાં કરવામાં આવ્યો છે?

ખજાનો

અનિલ પટેલ

ભારતની ભૂગોળ

(૧) ભારતનું સૌથી ઊંડું કુદરતી બંદર કયું છે ?
(અ) વેરાવળ (બ) કંડલા
(ક) વિશાખાપટ્ટનમ્ (ડ) મુંબઈ

(૨) બ્રહ્મપુત્ર નદી કયા રાજયમાં થઈને ભારતમાં પ્રવેશે છે?
(અ) બિહાર (બ) પ. બંગાલ
(ક) મેઘાલય (ડ) અરુણાચલ પ્રદેશ

(૩) ભારત માટે સૌ પ્રથમ 'ઈન્ડિયા' શબ્દનો પ્રયોગ કઈ ભાષામાં કરવામાં આવ્યો છે?
(અ) ગ્રીક ભાષામાં (બ) રોમન ભાષામાં
(ક) અરેબિક ભાષામાં (ડ) ફ્રેન્ચ ભાષામાં

(૪) કયું રાજય અગાઉ 'નેફા' ના નામે ઓળખાતું હતું?
(અ) નાગાલેન્ડ (બ) મિઝોરમ
(ક) આસામ (ડ) અરુણાચલ પ્રદેશ

(૫) ભારતમાં મેંગેનીઝનું સૌથી વધુ ઉત્પાદન કયા રાજયમાં થાય છે?
(અ) આંધ્રપ્રદેશ (બ) ઓડિશા
(ક) કોલકાત્તા (ડ) કેરાલા

(૬) હિમાલયન બર્ડ પાર્ક કયાં આવેલ છે?
(અ) નૈનિતાલ (બ) મસૂરી
(ક) સિમલા (ડ) દાર્જિલીંગ

(૭) ભારતનું કયું સ્થળ 'છોટા તિબ્બત' તરીકે ઓળખાય છે ?
(અ) લેહ પ્રદેશ (બ) ધર્મશાલા
(ક) સિમલા (ડ) બદ્રીનાથ

(૮) કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશનું સૌથી મોટું બંદર કયું છે?
(અ) દીવ (બ) પોર્ટ બ્લેયર
(ક) દમણ (ડ) ગોવા

(૯) ચૂલિયા ધોધ કઈ નદી પણ આવેલ છે?
(અ) ચંબલ (બ) કિષ્ણા
(ક) કાવેરી (ડ) સતલૂજ

(૧૦) ઉત્તરપ્રદેશનું કયું નગર 'કાતરનગર' તરીકે ઓળખાય છે?
(અ) લખનો (બ) કિષ્ણા નદી
(ક) આગ્રા (ડ) મેરઠ

(૧૧) કઈ નદી અંગે આંધ્રપ્રદેશ, કર્ણાટક અને મહારાષ્ટ્ર વચ્ચે વિવાદ ચાલી રહ્યો છે?
(અ) કાવેરી નદી (બ) કિષ્ણા નદી
(ક) લુણી નદી (ડ) ૧૮૩૦

(૧૨) મોપલા જનજાતિના લોકો કયાં રાજયમાં રહે છે?
(અ) કેરલ (બ) આંધ્ર
(ક) કર્ણાટક (ડ) મહારાષ્ટ્ર

(૧૩) નેશનલ વુડ ફોસિલ પાર્ક કયાં આવેલ છે?
(અ) જયપુર (બ) અજમેર
(ક) જેસલમેર (ડ) ઉદયપુર

(૧૪) અરવલ્લી પર્વતનું સર્વોચ્ચ શિખર કયા નામે ઓળખાય છે?
(અ) પાવાગઢ ડુંગર (બ) અંબાજી ડુંગર
(ક) ચોટીલા ડુંગર (ડ) ગુરુ શિખર

(૧૫) રાજસ્થાનના કયા શહેરમાં દર વર્ષે જાન્યુઆરી મહિનામાં ઊંટ મહોત્સવ યોજાય છે?
(અ) જેસલમેર (બ) ભરતપુર
(ક) કોટા (ડ) બટુકેશ્વર દત્ત

વિવિધા

વિષય : આ સપ્તાહમાં આવતા વિશ્વના વૈજ્ઞાનિકોના જન્મદિવસ

- **૨૮ ઓક્ટોબર ૧૮૬૭ : હેન્સ એડોલ્ફ :** જર્મન એમ્બ્રીઓલોજીસ્ટ અને ફીલોસોફર અને વક્તા
- **૨૮ ઓક્ટોબર ૧૮૫૫ : ફ્રેનરીચ જેમ્સ ગિલેન :** ઓસ્ટ્રેલિયન એન્થ્રોપોલોજીસ્ટ, સેન્ટ્રલ ઓસ્ટ્રેલિયામાં કામ કર્યો બાદ ટેલિફોન એક્સચેન્જમાં કામ કર્યું.
- **૨૯ ઓક્ટોબર ૧૮૮૫ : સિડની આર ડિઝ :** ઈંગ્લીશ નેવી ઑફિસર તથા સંશોધક, 'પેટ્રોલિયમ સ્મોક સ્ક્રીન' બનાવનાર
- **૨૯ ઓક્ટોબર ૧૮૩૧ : ઓથનિલ માર્સ :** અમેરીકન પેલેટોલોજીસ્ટ, ૧૦૦૦ કરતાં વધારે અશ્મિઓની શોધ કરનાર
- **૩૦ ઓક્ટોબર ૧૯૦૭ : સોલ ટેક્ષ :** અમેરીકન કલ્ચરલ એન્થ્રોપોલોજીસ્ટ, ૧૯૬૭માં સાયકોલોજીક્ષેત્ર કામ કરવા બદલ નોબલ પારિતોષિક મળ્યું હતું.
- **૩૦ ઓક્ટોબર ૧૮૯૫ : ગેડાર્ડ ડોમગક :** જર્મન બેકટેરીયોલોજીસ્ટ, અને પેથોલોજીસ્ટ. 'પ્રોન્ટોસીસ પર એન્ટી બેકટેરીયલ ઈફેક્ટ' પર સંશોધન બદલ ૧૯૩૯માં નોબેલ પ્રાઈઝ મળ્યું હતું.
- **૩૧ ઓક્ટોબર ૧૮૭૩ : ડેવિડ રેન્ડલ મેકલેવર :** ઈંગ્લીશ અમેરીકન આર્કીઓલોજીસ્ટ અને એન્થ્રોપોલોજીસ્ટ, ઈજીપ્ત અને સુદાનની સંસ્કૃતિ પર અભ્યાસ કરનાર
- **૩૧ ઓક્ટોબર ૧૮૭૦ : સર વિલિયમ જેકસન પોપ :** ઈંગ્લીશ કેમીસ્ટ 'સ્ટીરીયો આઈસોમેરીઝમ' પર સંશોધન કરનાર
- **૧ નવેમ્બર ૧૮૮૯ : સર ગેવિન ડે બીયર :** ઈંગ્લીશ જુઓલોજીસ્ટ, અને માર્ફીઓલોજીસ્ટ. 'પેડોમોર્ફીઝમ'નો ખ્યાલ આપનાર
- **૧ નવેમ્બર ૧૮૮૫ : એન્ટોન ફ્લેન્ટર :** જર્મન ઈન્વનેન્ટર, જર્મન નેવી માટે ૧૯૪૦માં હેલીકોપ્ટર બનાવનાર
- **૨ નવેમ્બર ૧૮૯૪ : એલેક્સઝેન્ડર એમ લીફીસ :** જર્મન-અમેરીકન એરાડાયનેમિસ્ટ, ટેઈલ લેસ ડેલ્ટાવીંગ એરોપ્લેન બનાવનાર
- **૨ નવેમ્બર ૧૮૮૫ : હાર્લો સિપ્લેય :** અમેરીકન ખગોળશાસ્ત્રી. 'મોર્ડન કોપર્નીક્સ'નું બિરુદ મળેલ
- **૩ નવેમ્બર ૧૮૫૪ : જોકીચી ટેકામાઈન :** જાપાનીઝ-અમેરીકન બાયોકેમીસ્ટ અને ઉદ્યોગપતિ, એડ્રીનલ ગ્રંથિમાં પેદા થતાં હોર્મોન્સ આઈસોલેશન કરનાર

ગત સપ્તાહના સવાલનો જવાબ

સવાલ : અયોધ્યા ખાતે રામ જન્મભૂમિ સ્થાન પર બંધાયેલ વિવાદાસ્પદ મસ્જિદ કયારે ધ્વસ્ત કરવામાં આવી હતી?

જવાબ : ૬ ડીસેમ્બર, ૧૯૯૨

સાચા ઉત્તર આપનાર પત્રમિત્રો

(૧) ઋજિત રાવલ : સે-૭ડી, ૧૨૨૨/૨ (૨) મૂળજીભાઈ પરમાર 'દધિ' : સે-૬ (૩) જયેન્દ્રપ્રસાદ એન. પાઠક : સે-૬બી (૪) નટુભાઈ દરજી : પેથાપુર (૫) પંકજ. આર. પ્રજાપતિ : ઉવારસદ (૬) રેખાબેન એમ જાદવ : રાયસણ (૭) રૂચિત એ. પટેલ : ૯, શ્રીરંગ એન્ટાયર, રાયસણ (૮) હાર્દિક આર. ભટ્ટ :સે-૨૪

'ખજાના'ના વાચક મિત્રોને દિપાવલી અને નૂતનવર્ષની શુભેચ્છાઓ...

આ સપ્તાહનો સવાલ (જવાબ એક સપ્તાહમાં મોકલો)

સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલનું સૌથી ઊંચું પૂતળું 'સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટી' કયા સ્થળે નિર્માણ પામી રહ્યું છે?

'ગાંધીનગર સમાચાર'-ખજાનો વિભાગ,
બ્લોક નં. ૬૮૪/૧, સેક્ટર-૮ ગાંધીનગર

સાચા જવાબો

૬ (૫૬) ૬ (૪૬) ૬ (૩૬) ૫૯ (૨૬) ૫૭ (૧૬) ૬ (૦૬)
૫૭ (૨૭) ૫૭ (૨૭) ૫૭ (૭૭) ૬ (૬૭) ૫૭ (૫) ૬ (૪) ૫૯ (૩) ૬ (૨) ૬ (૧)